

Dizertační práce ing.arch. Laily Sabsabiové na téma :

"Fenomén kontinuálního prostoru"

Při vypsání tohoto tématu Ústavem Navrhování II v roce 2013 jsme předpokládali, že vybraný PhD student zmapuje historii tohoto pojmu jak v architektonické tvorbě, tak i v související literatuře. Práce měla přispět k jasnější definici daného fenoménu. Věřili jsme také, že práce napomůže i tomu, aby se téma dostalo do povědomí české architektonické komunity.

Při čtení finální verze práce (09/2019) L.Sabsabiové lze říci, že tento záměr byl v průběhu šesti let v podstatě splněn. Studentka pocházející z velmi odlišného studijního prostředí (viz úvod) věnovala velkou energii poznání myšlenkového zázemí architektonické teorie od začátku 20.století, přičemž měla jasné vodítko v práci S.Gideona: "Space, time and architecture". Vzhledem k výborné jazykové vybavenosti (angličtina/francouzština) se zaměřila především na anglosaskou oblast, středo-evropské prameny pak byly zastoupeny v anglických překladech.

Struktura její práce je jasná, přehledná a logicky rozdělená.

V úvodu vysvětluje svůj záměr a věnuje se otázce metodologie svého výzkumu, přičemž zdůvodňuje užití tzv. "Grounded theory" převzaté z oboru sociologie. Aplikace této metody jí pomáhá v kategorizaci důležitých pojmů a třídění rozsáhlých informací.

Ve čtyřech kapitolách první části práce (part 1 - EVOLUTION ...) autorka chronologicky probírá vznik a aplikaci pojmů spojených se změněným a často protichůdným chápáním pojmu "prostor" v průběhu 20.století. V širokém záběru se zabývá důležitými praktickými i teoretickými milníky architektonické historie od poloviny 19. století až do konce století 20-tého. Rozdělením do čtyř generací (I - IV), sleduje výrazná historická období, jež se jednoznačně promítla do architektonické debaty. Velký rozsah této části je pro autorku nezbytnou rekapitulací, která jí dále dovoluje dílčí hlubší rozbor v dalších částech dizertace.

Ve třech oddílech druhé části práce (part 2 - EVALUATION ...), která je páteří jejího vlastního výzkumu, se autorka pokouší o formulování základních východisek a hodnotí odlišnou optikou fluidní pojem „kontinuálního prostoru". Její pokus o hlubší rozbor fenoménu (generations of the phenomena...) vede k dalšímu kritickému pohledu na historický vývoj; bohužel v mnohém se argumentace opakuje, zejména v prvním oddíle věnovaném přehledným informacím z historie moderní architektury. Snaha o specifické pojmenování základních vlastností zkoumaného pojmu (inherent qualities of the phenomena) končí pojmenováním obecných vlastností - dočasnost/dynamika/inovace - které by měly přispět k hlubšímu pochopení podstaty kontinuálního prostoru. Za pomoci citací další literatury a vlastními úvahami dochází k zajímavým závěrům, ale postrádám zde ostřejší formulace, jasnější hranici některých pojmů, pokud možno i podloženou výběrem vhodných příkladů. Poslední část tohoto oddílu (Continous space strategies) je, myslím, nejpřínosnější. Autorka se snaží za pomoci vlastních diagramů zachytit zásadní způsoby postupů při vzniku architektonického návrhu a rozlišit jejich podstatu.

Autorské shrnutí (Conclusion) - v závěru dizertační práce se autorka vrací k široké definici založené na Gideonově přístupu. Vidí kategorii „prostor" i „kontinuální prostor" jako pojmy nerozlučně spojené s pojmem „modernity" ve XX. století. Vrací se tím i k aplikaci „Grounded theory", jež jí nesporně pomohla rozlišovat a kategorizovat vágní a obtížně definovatelné pojmy. Autorka rozebírá i možnosti a směr dalšího výzkumu navazujícího na její práci, tak jak v různých fázích přemýšlela o směru vlastního výzkumu. Téma „kontinuálního prostoru" zůstává nesporně výzvou pro další studenty i pedagogy.

V první příloze (Annex 1) přikládám význam grafickému zobrazení historické linie, která zjednodušenou formou posteru zpřehledňuje vzájemné souvislosti různých milníků.

Neméně důležitá je **druhá příloha** (Annex 2), v níž jsou diagramatickou formou zobrazeny vybrané charakteristické příklady, reprezentující čtyři odlišné generace. Otázkou zůstává, do jaké míry jednoduché trojúhelníkové diagramy skutečně postihují podstatu chápání „kontinuálního prostoru" v daných, často protichůdných případech.....

Další přílohy (Annex 3 + 4) jen dokreslují šířku autorčina záběru. Slovník pojmů je jakousi praktickou pomůckou pro každého, kdo se daným tématem chce zabývat. Několik vlastních návrhů v poslední příloze jen ilustruje praktické schopnosti autorky a se zkoumaným tématem souvisí jen okrajově...

Z á v ě r   š k o l i t e l e :

Dizertační práce L. Sabsabiové splňuje požadavky na kompletní a posouditelnou doktorandskou práci. Jedná se o originální přístup ke složitému tématu a je třeba ocenit seriózní přístup jak k práci s rozsáhlými literárními prameny, tak i samostatnému rozboru konkrétních příkladů z architektonické praxe.

Domnívám se, že práce, která je dle autorky určená „architektům z praxe i těm, kdo se zabývají architektonickou historií“ je svým způsobem vyčerpávající, objevná a splňuje náročná vlastní předsevzetí.

Jsem přesvědčen, že uzavřením a publikací práce je splněn i základní předpoklad vypsání daného tématu z roku 2013.

20/10/2019

prof.ing.arch.ir. Z. Zavřel